

Startnotitie Omgevingsvisie – concept d.d. 22 mei 2019

Inleiding

In deze startnotitie stelt het college voor om aan de slag te gaan met de omgevingsvisie voor de gemeente Huizen en hiervoor de uitgangspunten en ambities vast te stellen. De startnotitie heeft tot doel om vooraf met de raad af te stemmen wat hij verwacht, welk proces hij voorstaat en hoe de raad bij de totstandkoming van de omgevingsvisie wordt betrokken. Het college vraagt de raad om deze startnotitie vast te stellen en daarmee ook de geformuleerde uitgangspunten en het proces om te komen tot de omgevingsvisie.

In deze startnotitie gaan we in op:

1. Aanleiding en context voor deze startnotitie.
2. De omgevingsvisie (kerninstrument uit de Omgevingswet)
3. Beleidskader waar we op aansluiten voor de omgevingsvisie
4. Uitgangspunten voor de omgevingsvisie
5. Proces omgevingsvisie, opgaven en gebiedsgerichte benadering

1. Aanleiding en context

1.1 Aanleiding

Ter voorbereiding op de Omgevingswet (die naar verwachting in 2021 in werking treedt) heeft de gemeente Huizen het Routeplan Implementatie Omgevingswet opgesteld. Dit routeplan is ter kennisgeving aangeboden aan de raad en gaat in op belangrijke aspecten van de Omgevingswet en de gevolgen voor de organisatie. Het Routeplan sluit aan bij de cultuur van de gemeente Huizen; leren door te doen en met een praktische insteek voorbereiden op de komst van de Omgevingswet. De gemeente Huizen werkt langs vier sporen aan de implementatie van de Omgevingswet. Elk van die vier sporen richt zich op een onderwerp waar de wet impact op heeft en waarin meerdere thema's van de Omgevingswet samen komen.

Routeplan Implementatie Omgevingswet

In het omgevingslab (spoor 1) is gesproken over de pilot omgevingsplan Kom-West. De eerste bevindingen van deze pilot zijn gedeeld met de raad. Het college vraagt de raad nu niet om hier een besluit over te nemen, omdat het omgevingsplan nog geen juridisch geldend instrument is. Er wordt wel vervolg gegeven aan de pilot Kom-West door te oefenen met de afwegingen die het nieuwe omgevingsplan vraagt. De volgende stap in deze pilot is dat vanuit het omgevingslab wordt nagedacht over de wijze waarop het gesprek wordt aangegaan met de bewoners van deze wijk. In het omgevingslab krijgt de doorwerking van de omgevingsvisie op het omgevingsplan ook aandacht. De raad wordt uiteraard geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

1.2 Betrokkenheid van de raad

Tijdens drie eerdere bijeenkomsten met een deel van de raad zijn de ambities verkend voor de Omgevingswet. Daarnaast zijn hierover gesprekken gevoerd met verschillende vertegenwoordigers uit de ambtelijke organisatie. De input vanuit zowel de bestuurlijke gesprekken als de ambtelijke gesprekken zijn vertaald in deze startnotitie met uitgangspunten voor de omgevingsvisie. De uitgangspunten geven richting aan het proces om te komen tot de visie, welke inhoudelijke onderwerpen daarin een plek krijgen en hoe het participatietraject wordt vormgegeven.

1.3 De Omgevingswet

De Omgevingswet treedt naar verwachting in januari 2021 in werking. De wet heeft veel gevolgen voor de werkzaamheden van de gemeente in het fysieke domein. De Omgevingswet richt zich op het beheer van de stad en de ontwikkelingen in brede zin. Zo voegt de wet allerlei sectorale wetten samen tot één wet en beschrijft de wet een aantal nieuwe kerninstrumenten. Een uitgangspunt van de wet is dat er minder regeldruk komt, wat moet leiden tot meer ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. De regelgeving in het fysieke domein moet eenduidiger worden, gemakkelijker te begrijpen voor experts en leken. Samenwerking tussen verschillende overheidslagen en ketenpartners is essentieel. Op lokaal niveau komt er meer bestuurlijke afwegingsruimte en meer ruimte voor maatwerk.

2. Omgevingsvisie en omgevingsplan

2.1 De kerninstrumenten van de Omgevingswet

De belangrijkste kerninstrumenten van de Omgevingswet voor de gemeente zijn de **omgevingsvisie**, het **programma**, het **omgevingsplan** en de **omgevingsvergunning**. Voordat in deze startnotitie wordt ingegaan op de omgevingsvisie en het omgevingsplan, wordt in deze paragraaf de samenhang tussen deze vier kerninstrumenten geduid.

- De **omgevingsvisie** is een verplicht instrument voor gemeenten. Dit betekent dat iedere gemeente uiterlijk 5 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet over een omgevingsvisie moet beschikken. De omgevingsvisie is een strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. De visie is vormvrij en er geldt een zogenaamde 'motiveringsplicht' wat betreft participatie voor zowel de omgevingsvisie als het omgevingsplan. De gemeente moet motiveren hoe de omgeving is betrokken bij de voorbereiding van de visie en het plan, en wat er is gedaan met de input.
- In het **programma** worden doelen uit de visie concreet gemaakt. Gemeenten kunnen in het programma het beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud van de fysieke leefomgeving uitwerken. Bijvoorbeeld in een programma Huizen Klimaatneutraal of een gebiedsgericht programma voor de kust.
- Het **omgevingsplan** van de gemeente bevat regels voor de fysieke leefomgeving op lokaal niveau. Het omgevingsplan geeft invulling aan de maatschappelijke opgaven uit de gemeentelijke omgevingsvisie en is daarmee vergelijkbaar met het huidige bestemmingsplan. Het omgevingsplan wordt wel aangevuld met , andere voor de fysieke leefomgeving relevante beleidsnotities en regels.

- De **omgevingsvergunning** is sinds de inwerkingtreding van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht al een bekend instrument. Dit instrument blijft ook onder de Omgevingswet bestaan. Met een omgevingsvergunning kunnen bewoners, bedrijven en overheden toestemming vragen om activiteiten in de leefomgeving uit te voeren.

2.2 Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente Huizen. De omgevingsvisie is vergelijkbaar met de structuurvisie van nu, maar gaat verder dan alleen de beschrijving van de 'traditionele' fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie gaat ook in op de samenhang tussen o.a. ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Daarnaast krijgen onderwerpen als gezondheid en duurzaamheid een plek.

Volgens artikel 3.2. van de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie:

1. Een beschrijving op hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
2. De op hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied;
3. Het op hoofdlijnen te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving.

De wetgever stelt vier voorwaarden aan de omgevingsvisie. De visie moet integraal zijn en rekening houden met vier milieubeginselen: het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. De omgevingsvisie vervangt alle strategische beleidsinstrumenten die over de fysieke leefomgeving gaan, zoals het milieubeleidsplan, het strategische gedeelte van het waterplan, het verkeers- en vervoerplan, de structuurvisie en delen van het natuurbeleidsplan.

3. Beleidskader voor omgevingsvisie

De omgevingsvisie staat niet op zichzelf. De gemeente Huizen beschikt nu al over visie- en beleidsdocumenten die invloed hebben op de fysieke leefomgeving. Daarom is het goed een overzicht te maken van het aanwezige beleid en regels die impact hebben op de fysieke leefomgeving in Huizen. De vervolgvraag is of de gemeente deze regels wil houden en zo ja, waarom? Vanuit welke kaders gaat de gemeente straks werken? Als sinds lange tijd zijn overheden bezig met dereguleren. In dat perspectief is de invoering van de Omgevingswet een logisch moment om het beleid, verordeningen en bestemmingsplannen kritisch te bezien in plaats van 'alles bij het oude te laten' en deze documenten bij het opstellen van de visie 'in elkaar te schuiven'. De gemeente heeft als start van dit proces door het bureau Atelier Omgevingswet een inventarisatie laten maken van alle beleidsdocumenten en regels die in Huizen aanwezig zijn.

Uit deze beleidsanalyse is een aantal aanbevelingen gekomen die aansluiten bij deze startnotitie en het proces om te komen tot een omgevingsvisie:

- Het is verleidelijk om bij het opstellen van de visie direct met 'de inhoud' aan de slag te gaan. Maar wat is nu 'het DNA' van Huizen? En kunnen we daar een helder profiel aan koppelen? De regio Gooi & Vechtstreek heeft het over 'groen' (wonen), 'creatief' (werken) en 'monumentaal' (o.a. natuur) maar geldt dat ook voor Huizen?
- Een andere wezenlijke vraag is wat de gemeente met de visie wil bereiken. Gaat deze dienen als sturingsinstrument of meer als inspiratiedocument? Gelet op de verscheidenheid van beleidsonderwerpen kan de omgevingsvisie gebruikt worden om de verschillende 'rode draden' te bundelen en daarmee te gebruiken als strategisch ijkpunt om afgewogen keuzes te maken. De omgevingsvisie krijgt dan meerwaarde.
- Er is veel gezegd en geschreven, ga nu concreet aan de slag met de omgevingsvisie. Dit kan door aan de hand van concrete thema's ('met de plattegrond van Huizen in de hand') het gesprek aan te gaan (wat, waar en wanneer wel of juist niet). Voer dit gesprek met interne en externe partners.
- Maak gebruik van de gemaakte keuzes in de documenten 'Omgevingsvisie NH 2050 (2018), Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040 Ontwikkelingen en opgaven voor de lange termijn (2018), Huizen Klimaatneutraal in 2050 Een duurzaam begin is het halve werk: keuzes voor 2016-2020 (2015), Energiestrategie Gooi en Vechtstreek (2017), Woonvisie Gooi en Vechtstreek 2016-2030 en de Woonvisie Huizen 2017-2022. In feite staat in deze documenten (bijna) alles dat je nodig hebt om een nieuwe omgevingsvisie te maken.

- Wacht bij het opstellen van de omgevingsvisie niet tot ‘al’ het nieuwe beleid is uitgekristalliseerd, maar laat dit parallel lopen. Het opstellen van de omgevingsvisie leidt dan al direct tot inhoudelijke afstemming van de beleidsdocumenten onderling en met de omgevingsvisie.
- Een van de uitgangspunten van de Omgevingswet is het subsidiariteitsbeginsel (decentraal, tenzij,...). Gezien dit beginsel is het logisch de lokale omgevingsvisie prioriteit te geven en in tijd voor te laten lopen op de regionale omgevingsvisie.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie zijn daarnaast de volgende documenten relevant:

- Het coalitieakkoord van de gemeente Huizen.
- Het Routeplan Implementatie Omgevingswet.
- De huidige structuurvisie als uitgangspunt voor de nieuwe omgevingsvisie
- De kustvisie (nog in ontwikkeling) wordt uiteindelijk integraal onderdeel van de omgevingsvisie.
- Vanuit de regio worden er bouwstenen gemaakt voor een eventuele regionale omgevingsvisie. Deze bouwstenen gebruiken we als input voor de lokale omgevingsvisie. We toetsen de omgevingsvisie van de gemeente Huizen aan deze bouwstenen en indien gewenst nemen we de bouwstenen mee in de omgevingsvisie.
- De Regionale Energie Strategie (in ontwikkeling).
- Participatienota en rekenkameronderzoek naar participatie

4. Uitgangspunten voor de omgevingsvisie

In twee bijeenkomsten (d.d. 29 januari en 10 april 2019) is met een deel van de raad gesproken over de uitgangspunten, ambitie en vervolgstappen richting de omgevingsvisie.

4.1 Algemene uitgangspunten

Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt uitgegaan van een aantal algemene uitgangspunten die passen bij het uitgesproken ambitieniveau voor de Omgevingswet door de gemeente Huizen:

1. *Leren door te doen.* We willen lerend ontwikkelen en anticiperen op inzichten die in het proces opgedaan worden. Met ruimte voor experimenteren, kennisuitwisseling en gericht op kansen. Een cultuur van ‘lerend ontwikkelen’ vraagt het tonen van lef, vertrouwen in elkaar en het open staan voor nieuwe inzichten.
2. *Participatie is maatwerk.* Op basis van vertrouwen en wederkerigheid zoeken wij de verbinding met en de inbreng van de samenleving. Als nieuw adagium onder de Omgevingswet geldt ‘ja, mits’ in plaats van ‘nee tenzij’. We kiezen voor een participatietraject waarbij we in gesprek gaan met de samenleving over onze ambitie en plannen; de vorm waarin wij dat doen is altijd maatwerk.
3. *Minder regels en meer ruimte voor initiatieven.* We bieden ruimte voor nieuwe initiatieven vanuit de samenleving, maar wel met kaders vanuit de gemeente. Als gemeente voeren wij de regie op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. We maken daarbij o.a. onderscheid tussen het oude dorp (meer kaders) en de gebieden hierbuiten.
4. *Regionale kracht.* We zoeken naar een optimale samenhang tussen de regionale en lokale visie en doen dit door met de lokale omgevingsvisie aan te sluiten bij de thema’s zoals die door de regio zijn benoemd en vertalen die naar lokale opgaven. Hierdoor werken we aan en versterken we de eigen identiteit van Huizen en versterken we tegelijkertijd de regio.

4.2 Onze ambitie voor de omgevingsvisie

We willen een omgevingsvisie die uitnodigt maar die ook zorgt dat we onze doelen bereiken. De visie moet duidelijkheid bieden over de ontwikkelingen die we wel of niet wenselijk vinden in onze gemeente. Dit betekent dat we ruimte bieden waar mogelijk en kaders stellen ter bescherming van kwaliteiten binnen de gemeente. We kiezen voor een omgevingsvisie die voor zowel de gemeente als bewoners en ondernemers richting geeft.

De visie maken wij samen met de samenleving waarbij iedereen de gelegenheid krijgt om mee te doen. Naast een beschrijving van de fysieke leefomgeving is er integraal aandacht voor onderwerpen als economie, gezondheid en duurzaamheid. We vermijden gedetailleerde zaken en sturen vooral op hoofdlijnen.

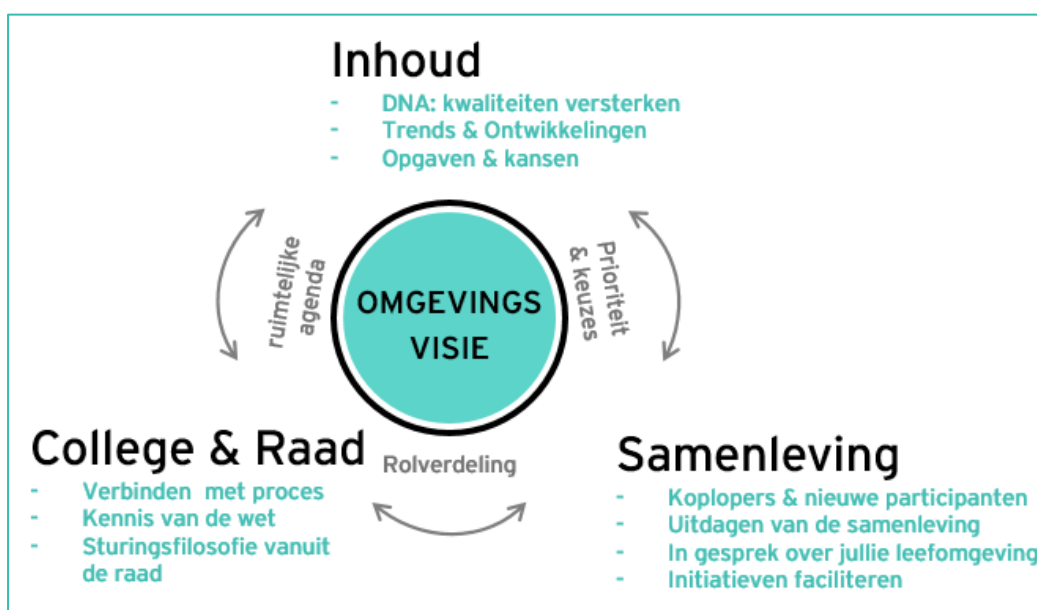
We sluiten met de omgevingsvisie aan op de opgaven die regionaal benoemd zijn en maken een aantrekkelijk en digitaal toegankelijk product.

5. Procesvoorstel om te komen tot de omgevingsvisie

In deze paragraaf wordt het voorstel beschreven om te komen tot de omgevingsvisie, hoe de samenleving daar op een uitnodigende manier bij betrokken wordt en hoe dit vertaald wordt naar de omgevingsvisie voor de gemeente Huizen. In paragraaf 5.3 en 5.4 is een eerste aanzet gegeven voor de vertaling van de regionale thema's naar opgaven voor de gemeente Huizen en een gebiedsgerichte benadering daarvan.

5.1 De omgevingsvisie

De omgevingsvisie is hét vliegwiel om nieuwe samenwerkings- en besturingsmodellen tussen overheid en samenleving te ontdekken en te ervaren. In de omgevingsvisie bepaalt de overheid op welke manieren zij de maatschappelijke uitdagingen ruimtelijk een plek geeft. Een uitnodigende en inspirerende visie vertaalt wat de kracht is van een plek. Deze visie is samen met de samenleving opgesteld om zo initiatiefnemers uit te dagen en nieuwe kansen te ontwikkelen. De omgevingsvisie is een uitnodiging om een stad, dorp of gebied beter te maken en met elkaar de maatschappelijke uitdagingen met beide handen aan te pakken. Niet door te bepalen wat je het komend jaar gaat doen, maar door na te denken over de agenda voor de komende 10 tot 20 jaar.

Vliegwiel omgevingsvisie

5.2 In drie rondes naar resultaat

Om te komen tot de omgevingsvisie, kan het vliegwiel in een aantal rondes worden doorlopen. Het aantal stappen en de activiteiten die per ronde worden uitgevoerd, wordt nog verder uitgewerkt na vaststelling van deze startnotitie. Hieronder volgt een voorbeeld van hoe de invulling van de rondes eruit zou kunnen zien.

	Ronde 1	Ronde 2	Ronde 3
College en Raad	Uitgangspuntennotitie in twee lezingen vast laten stellen door de raad	Consultatiemoment met de raad: toetsen van opgehaalde input aan uitgangspunten en ambitie	Consultatiemoment met de raad: toetsen van notitie omgevingswaarden en opgehaalde input aan uitgangspunten en ambitie
Inhoud omgevingsvisie	<p>Analyse bestaande beleid (reeds uitgevoerd)</p> <p>In kaart brengen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DNA gemeente Huizen in kaart brengen • Trends & ontwikkelingen <p>Vertalen naar kansen & opgavenkaart voor gemeente Huizen</p> <p>Lokale opgaven prioriteren en verbinden aan regionale thema's</p>	<p>Scenario's opstellen vanuit 3 verschillende persona (bewoners, ondernemer, toerist) over omgevingswaarden; hoe beleven deze verschillende persona de gemeente Huizen en welke omgevingswaarden hebben dan prioriteit?</p> <p>Notitie omgevingswaarden opstellen</p>	Concept omgevingsvisie maken en uitwerken in storymap (zie de <u>storymap Noordoost Brabant</u> als voorbeeld van een digitale omgevingsvisie)
Gesprek met de samenleving	<p>Betrekken van bestaande en nieuwe participanten door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategische gesprekken met ketenpartners en stakeholders • Dorpsgesprekken met betrokken bewoners over de omgevingswaarden (welke waarden wil je beschermen, verrijken of kansen voor bieden?) • Fietssafari met participanten uit de strategische gesprekken of dorpsgesprekken langs opgaven en kansen binnen de gemeente 	Omgevingslabs met participanten over omgevingswaarden; open uitnodiging aan alle bewoners, ondernemers en andere stakeholders	Concept omgevingsvisie presenteren aan samenleving
Digitaal platform	Ter ondersteuning van het proces om te komen tot een omgevingsvisie kan een digitaal platform worden gelanceerd waar de resultaten van elke stap gecommuniceerd worden en waar (nieuwe) participanten hun input kunnen leveren. Zie <u>De toekomst van Katwijk</u> als voorbeeld van een digitaal platform.		
Omgevingsvisie maken	<p>Verwerken reacties uit de samenleving</p> <p>Omgevingsvisie definitief maken</p> <p>Omgevingsvisie laten vaststellen door de raad</p>		

5.3 Lokale opgaven verbinden aan de regionale thema's

Eén van de uitgangspunten voor de omgevingsvisie is het benutten van regionale kracht. De gemeente Huizen zoekt naar een optimale samenhang tussen de regionale en lokale visie. Dit doet de gemeente door met de lokale omgevingsvisie aan te sluiten bij de thema's zoals die door de regio zijn benoemd en te vertalen naar lokale opgaven. Door te werken aan lokale opgaven die samenhangen met regionale thema's, wordt gewerkt aan het versterken van de eigen identiteit van Huizen en tegelijkertijd aan het versterken van de regio.

Daarnaast geeft de gemeente hiermee invulling aan één van de uitgangspunten van de Omgevingswet; het subsidiariteitsbeginsel (decentraal, tenzij,...). Gelet op het beginsel "decentraal, tenzij..." wordt voorgesteld om naast het proces van de regionale omgevingsvisie ook het proces van de lokale omgevingsvisie te starten. Daarbij moet de samenhang tussen beide processen voortdurend bewaakt worden.

In de tabel hieronder een eerste voorzet voor de vertaling van regionale thema's naar lokale opgaven voor de gemeente Huizen. Uiteraard worden de lokale opgaven bepaald en aangescherpt in de activiteiten zoals beschreven in paragraaf 5.2.

Thema	Regionale thema's / opgaven (op basis van analysefase)	Lokale opgaven gemeente Huizen
Klimaatverandering	Hoe maken we de regio klimaatbestendig en waterrobuust? Hoe stoppen we de boedemdaling? Hoe zorgen we voor een duurzame en vitale toekomst van het veenweidegebied?	Opvangen van de gevolgen van de klimaatverandering Beperken van hittestress in de fysieke leefomgeving Vergroening openbaar gebied
Natuur en biodiversiteit	Hoe vergroten we de biodiversiteit in de regio? Hoe verbinden we natuur met andere functies?	Natuur inclusief bouwen Binnenstedelijke ecologische infrastructuur
Gezondheid en veiligheid	Hoe zorgen we voor ruimtelijke voorwaarden om een gezond leven te leiden en je veilig te voelen? Hoe zorgen we voor goede zorg dichtbij mensen?	Zorginfrastructuur en voorzieningen Gezond bewegen bevorderen Aangrenzende natuur benutten & makkelijk bereikbaar maken Groene woonomgeving
Landschap en erfgoed	Hoe behouden en versterken we de kwaliteiten van het landschap en benutten we het potentieel? Hoe gaan we om met de druk op het landschap? Hoe zorgen we voor een bestendig beheer en investeringen in het landschap? Hoe behouden en versterken we de kwaliteiten van het erfgoed en het lokale karakter van de gebouwde omgeving?	Logische overgang tussen dorp en buitengebied: dorp in het landschap, landschap in het dorp
Economie	Hoe zorgen we voor voldoende werkgelegenheid? Hoe zorgen we voor een vitale economie? Hoe gaan we om met transitie in de economie (circulair, digitaal)?	Behouden van werkgelegenheid in relatie tot demografische ontwikkelingen

	Hoe worden we een aantrekkelijke regio voor duurzaam toerisme en recreatie?	
Energietransitie	Wat draagt de regio bij aan de energietransitie? Hoe gaan we om met de ruimtelijke impact van de energietransitie?	Klimaatneutraal in 2030 Warmtevisie & RES Gasloos nieuw bouwen
Verstedelijking	Hoe verdelen we de schaarse ruimte? Welke bijdrage kan de regio leveren aan de woningbehoefte in de MRA? Hoe zorgen we dat we een inclusieve regio blijven? Hoe houden we het voorzieningenniveau in de regio op peil en de kernen vitaal? Hoe koppelen we de verdichtingsopgave aan behoud van regionale identiteit en de verbetering van kwaliteit van leven in de kernen?	Woningbouwopgave binnen de gemeente Demografische ontwikkeling (aantal inwoners, leeftijdsopbouw) en impact op andere opgaven zoals verstedelijking, behoud van voorzieningen en gebruik van de ruimte.
Mobiliteit	Hoe houden we de regio goed bereikbaar? Hoe gaan we om met de toenemende vraag naar mobiliteitskeuzes? Hoe maken we onze inzet voor de toekomst van het hoofdwegennet en spoor waar? Hoe faciliteren we de wens voor ketenmobiliteit?	Verschoenen van mobiliteit

5.4 Gebiedsgerichte benadering

De opgaven voor de gemeente Huizen, kunnen binnen de gemeente een gebiedsgerichte invulling krijgen. Uit de visie gaat blijken waar bijvoorbeeld de verstedelijkingsopgave landt en in welke gebieden de gemeente juist aandacht gaat geven aan de economische ontwikkeling. Daarnaast is de invulling van de energietransitie en klimaat adaptieve maatregelen voor de verschillende gebieden anders. In het proces om te komen tot de omgevingsvisie wordt gewerkt vanuit een digitale onderlegger waarin de gemeente in verschillende gebieden is verdeeld. Dit kunnen de bestaande wijken zijn, maar een andere gebiedsgerichte indeling is ook mogelijk. In het overzicht hieronder wordt een eerste inzicht gegeven in de verschillen tussen de wijken van de gemeente Huizen.

Huizermaat West en Zuid

Aantal inwoners | **24990**

Gemiddeld inkomen
(per inwoner, CBS 2012) | **23714**

Leeftijdopbouw

Bouwjaarclassen

Energie labels

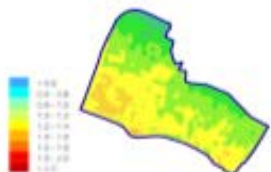

Onderwijs

Aantal basisscholen | **6**
Aantal middelbare scholen | **0**

Aantal personenauto's
(CBS, RDW 2014) | **11140**

Hittestress

Wateroverlast

Huizermaat Noord

Aantal inwoners | **2895**

Gemiddeld inkomen
(per inwoner, CBS 2012) | **24800**

Leeftijdopbouw

Bouwjaarclassen

Energie labels

Onderwijs

Aantal basisscholen | **1**
Aantal middelbare scholen | **0**

Aantal personenauto's
(CBS, RDW 2014) | **1450**

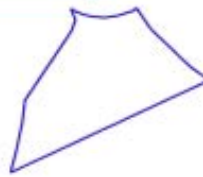
Hittestress

Wateroverlast

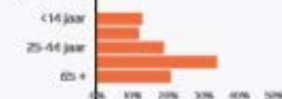
Bijvanck

Aantal inwoners | **4190**

Gemiddeld inkomen
(per inwoner, CBS 2012) | **24191**

Leeftijdopbouw

Bouwjaarclassen

Energie labels

Onderwijs

Aantal basisscholen | **2**
Aantal middelbare scholen | **0**

Aantal personenauto's
(CBS, RDW 2014) | **2010**

Hittestress

Wateroverlast

Bovenmaten

Aantal inwoners | **18570**

Gemiddeld inkomen
(per inwoner, CBS 2012) | **23014**

Leeftijdopbouw

Bouwjaarclassen

Energie labels

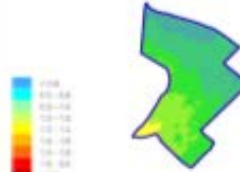

Onderwijs

Aantal basisscholen | **3**
Aantal middelbare scholen | **0**

Aantal personenauto's
(CBS, RDW 2014) | **8565**

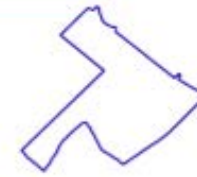
Hittestress

Wateroverlast

Hogemaat

Aantal inwoners | **4840**

Gemiddeld inkomen
(per inwoner, CBS 2012) | **30146**

Leeftijdopbouw

Bouwjaarclassen

Energie labels

Onderwijs

Aantal basisscholen | **2**
Aantal middelbare scholen | **0**

Aantal personenauto's
(CBS, RDW 2014) | **2550**

Hittestress

Wateroverlast

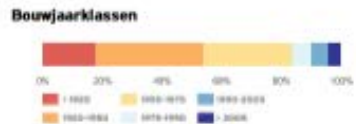

Oude Dorp

Aantal inwoners | 12500

Gemiddeld inkomen (per inwoner, CBS 2012) | 24901

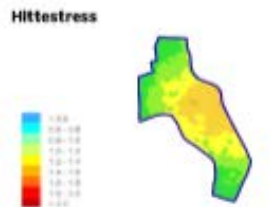

Onderwijs

Aantal basisscholen | 0

Aantal middelbare scholen | 0

Aantal personenauto's (CBS, RDW 2014) | 5780

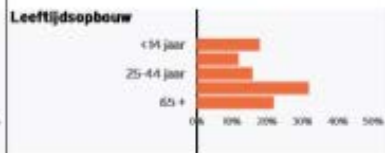

Westereng

Aantal inwoners | 4840

Gemiddeld inkomen (per inwoner, CBS 2012) | 28700

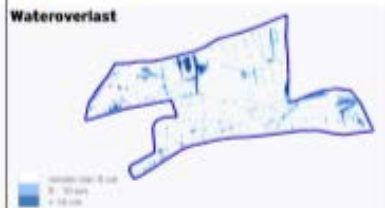
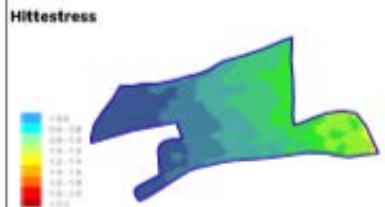

Onderwijs

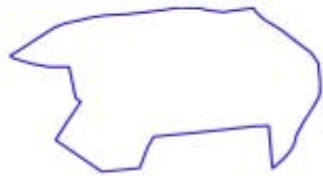
Aantal basisscholen | 2

Aantal middelbare scholen | 0

Aantal personenauto's (CBS, RDW 2014) | 2510

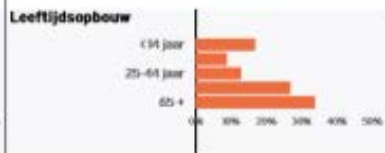

Staatslieden en Componistenbuurt Zenderwijk en Bovenweg

Aantal inwoners | 9770

Gemiddeld inkomen (per inwoner, CBS 2012) | 35336

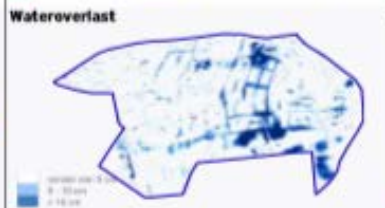
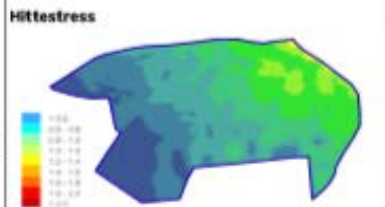

Onderwijs

Aantal basisscholen | 4

Aantal middelbare scholen | 0

Aantal personenauto's (CBS, RDW 2014) | 4410

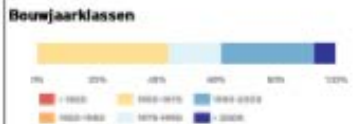
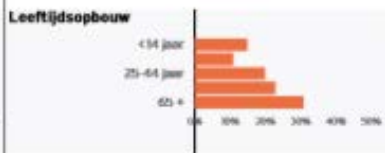

Zenderwijk en Bovenweg

Aantal inwoners | 7830

Gemiddeld inkomen (per inwoner, CBS 2012) | 22652

Onderwijs

Aantal basisscholen | 2

Aantal middelbare scholen | 2

Aantal personenauto's (CBS, RDW 2014) | 3180

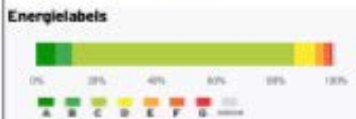
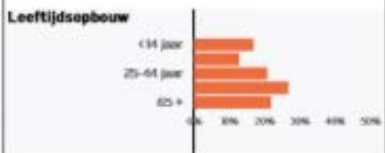

Stad en Lande

Aantal inwoners | 3795

Gemiddeld inkomen (per inwoner, CBS 2012) | 21200

Onderwijs

Aantal basisscholen | 0

Aantal middelbare scholen | 0

Aantal personenauto's (CBS, RDW 2014) | 1650

